

Γεώργιος Ιβάνωφ, υπεραθλητής και υπερπράκτορας

Γράφει ο: Δημήτριος Περδίκης

Πριν λίγους μήνες, το 2021, τα πολωνικά ταχυδρομεία κυκλοφόρησαν ένα γραμματόσημο ονομαστικής αξίας 8 ζλότν, αφιερωμένο στον Γέρζι Ιβάνωφ - Σαϊνόβιτς. Πίσω από την μορφή του, το φόντο καλύπτεται από τις σημαίες της Ελλάδας και της Πολωνίας.

Ο Γέρζι Ιβάνωφ Σαϊνόβιτς γεννήθηκε στη Βαρσοβία το 1911, η οποία τότε ήταν κάτω από ρωσική κυριαρχία. Πατέρας του ήταν ο κόμης Βλαδίμηρος Ιβάνωφ, συνταγματάρχης του τσαρικού στρατού και μητέρα του η Πολωνή Λεονάρδα Σαϊνόβιτς. Ο Γέρζι είδε το φως της ζωής στον αριθμό 43 της οδού Νόβν Σβιάτ (Νέου Κόσμου) που είναι και σήμερα ο πιο αριστοκρατικός δρόμος της πολωνικής πρωτεύουσας. Στην είσοδο της οικίας υπάρχει μία επιγραφή με ανάγλυφα γράμματα που γράφει «ΕΔΩ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ Ο ΓΕΡΖΙ ΙΒΑΝΩΦ - ΣΑΪΝΟΒΙΤΣ, ΠΟΛΩΝΟΣ ΗΡΩΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ. ΔΟΛΟΦΟΝΗΘΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΧΙΤΛΕΡΙΚΟΥΣ ΣΤΙΣ 4.1.1943 ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ. ΘΥΣΙΑΣΕ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ».

Λίγα χρόνια μετά ο Βλαδίμηρος Ιβάνωφ πέθανε και το 1926 η χήρα πλέον Λεονάρδα Σαϊνόβιτς ξαναπαντρεύτηκε τον Έλληνα έμπορο Ιωάννη Λαμπρινίδη και εγκαταστάθηκαν μαζί με τον 15χρονο Γέρζι στη Θεσσαλονίκη.

Στην Θεσσαλονίκη ο νεαρός Γέρζι πολιτογραφήθηκε Έλληνας και το 1928 γράφτηκε στον αθλητικό σύλλογο «Ηρακλής». Άρχισε να έχει νίκες, ρεκόρ και διακρίσεις. Πρώτα στο ποδόσφαιρο, μετά στην κολύμβηση, στην ιστιοπλοΐα, στην υδατοσφαίριση. Το 1934 στην κολύμβηση 100 μ. ελεύθερο ήρθε πρώτος με

πανελλήνιο ρεκόρ 1' και 12''. Το 1936 ήρθε πρώτος στους ιστιοπλοϊκούς αγώνες. Μετέβη στην Πολωνία και έλαβε μέρος σε διεθνείς αγώνες υδατοσφαίρισης. Βραβεύτηκε ως ο καλύτερος παίκτης. Η Πολωνία ήθελε να τον κρατήσει. Ο ίδιος όμως αναχώρησε για το Πανεπιστήμιο του Λουβαίν στο Βέλγιο, όπου σπούδασε γεωπόνος - μηχανικός. Συνέχισε μεταπτυχιακά στο Παρίσι στην αποικιακή Γεωπονία.

Μόλις ξέσπασε ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος ξεκίνησε για την Πολωνία για να πολεμήσει κατά των Γερμανών εισβολέων. Μέχρι να φτάσει στην Πολωνία το μέτωπο έχει καταρρεύσει και πλέον με ομάδες του πολωνικού στρατού έφτασε στην Βρετανική τότε Παλαιστίνη. Εκεί επιλέχτηκε από τους Βρετανούς και αποσταλεί στην ειδική σχολή κατασκοπίας και δολιοφθορών.

Στις 13 Οκτωβρίου 1941 το βρετανικό υποβρύχιο Θάντερμπολντ (Κεραυνός) τον αποβίβασε σε ακτή ανάμεσα στη Νέα Μάκρη και στον Άγιο Ανδρέα. Είναι πλέον ο μυστικός πράκτωρ Μπόλμπι ή αλλιώς ο 033B.

Από εδώ άρχισε μία εκπληκτική πορεία για αυτόν, που χαρακτηρίστηκε ο καλύτερος σαμποτέρ του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ίδρυσε αντιστασιακό πυρήνα και συνεργάστηκε με άλλες αντιστασιακές οργανώσεις, όπως η «Οργάνωση X».

Στις 19 Δεκεμβρίου 1941 συνελήφθη από τους Ιταλούς μετά από προδοσία του παιδικού του φίλου Κωνσταντίνου Πάντου. Φυλακίστηκε στις φυλακές Αβέρωφ από όπου σύντομα κατόρθωσε να αποδράσει.

Στις 29 Δεκεμβρίου η Αθήνα γέμισε με φωτογραφίες του με την επικήρυξή του. Παρ' όλα αυτά συνέχισε να μεταδίδει με πομπή τις πληροφορίες που αποκτούσε, καθώς και τα σαμποτάζ που πραγματοποιούσε.

Στις αρχές του 1942 έπιασε δουλειά στα ναυπηγεία Σκαρμαγκακά με το ψευδώνυμο Κυριάκος Παρίσσης, προκειμένου να πραγματοποιήσει δολιοφθορές. Το καλοκαίρι του ιδίου έτους συνεργαζόμενος με την Οργάνωση X εισήλθε στο αεροδρόμιο Τατοΐου και κατόρθωσε να ανατινάξει τις δεξαμενές καυσίμων. Η μία επιτυχία του διαδεχόταν την άλλη. Είχε γίνει πλέον ο τρόμος των Γερμανών. Έπιασε δουλειά στο

εργοστάσιο Μαλτσινιώτη, στον Υμηττό, όπου επισκευάζονταν οι κινητήρες των αεροπλάνων της Λουφτβάφε.

Κατόρθωσε να πραγματοποιήσει δολιοφθορές που είχαν σαν συνέπεια την πτώση 400 - 450 γερμανικών αεροσκαφών στο μέτωπο της Βορείου Αφρικής.

Αυτό θεωρείται το μεγαλύτερο σαμποτάζ που έγινε στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Εκεί, στο εργοστάσιο Μαλτσινιώτη, όπου παράγονταν γερμανικά πυρομαχικά κατόρθωσε να τα νοθεύσει, ώστε να μην μπορούν να εκραγούν.

Ντυμένος με γερμανική στολή εισήλθε στο Χασάνι, στο αεροδρόμιο του Ελληνικού. Έριξε εκρηκτική σκόνη σε αεροπλάνα και σε βαρέλια με καύσιμα. Οι εκρήξεις ήταν τόσο μεγάλες που η νύχτα έγινε ημέρα, δηγήθηκε αργότερα η στενή συνεργάτης του στο εγχείρημα Γαβριέλα Μυλωνοπούλου - Τζαβάρα.

Τίποτα δεν τον σταματούσε. Πήγε στην Πάρο με τον Γιάννη Μπομποτίνο, όπου ανατίναξε μερικά καράβια που ήσαν στο λιμάνι.

Στις 14 Μαρτίου 1942 κατόρθωσε το απίστευτο. Με μία νάρκη περασμένη στην πλάτη του πλησίασε το γερμανικό υποβρύχιο U-133 που έπλεε στην επιφάνεια, κοντά στη Σαλαμίνα. Υπολόγισε με ακρίβεια προς τα πού να κολυμπήσει, ώστε να βρεθεί στην πορεία του. Τοποθέτησε τη νάρκη και απομακρύνθηκε γρήγορα προς την ακτή. Το υποβρύχιο βυθίστηκε άτανδρο με τα 45 μέλη του πληρώματός του.

Στις 4 Απριλίου βύθισε το ελληνικό υποβρύχιο «Κατσώνης», το οποίο είχε βρεθεί και είχε επιταχθεί από τους Γερμανούς.

Τον Μάιο του 1942 βύθισε μέσα στο λιμάνι του Πειραιά το ισπανικό ατμόπλοιο San Isidore, που μετέφερε εφόδια για τους Γερμανούς.

Στη συνέχεια πήγε στην Πάτρα. Εκεί δύο καράβια με πολεμοφόδια για τη Βόρειο Αφρική ήταν έτοιμα να αποπλεύσουν, το ένα για παραπλάνηση έφερε μεγάλους κόκκινους σταυρούς, πως δήθεν είναι του Ερυθρού Σταυρού.

Τα καράβια αυτά δεν αποπλεύσανε ποτέ. Βρεθήκανε στον βυθό από τις νάρκες του Ιβάνωφ.

Όμως ο Γιώργος Ιβάνωφ και η ομάδα του συνελήφθησαν στις 8 Σεπτεμβρίου 1942 από τους Γερμανούς. Προδόθηκαν και καταδότης ήταν κάποιος Παντελής Λαμπρινόπουλος. Δικάστηκαν από γερμανικό στρατοδικείο. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου στο τέλος της διαδικασίας ανέφερε: «Το δικαστήριο εκτιμά δεόντως την κατά την παρούσαν δίκην ειλικρινή και γενναιόφρονα συμπεριφοράν του κατηγορουμένου. Εγώ προσωπικώς λυπούμαι, διότι η φορά των πραγμάτων έφερε τοιούτον άνδρα εις εχθρικόν προς ημάς στρατόπεδον». Ο Γεώργιος Ιβάνωφ καταδικάστηκε τρεις εις θάνατον και μαζί με τους τρεις συνεργάτες του και άλλους καταδικασμένους οδηγήθηκαν στις 4 Ιανουαρίου 1943 στην Καισαριανή για να εκτελεστούν. Όταν το καμιόνι έφτασε εκεί ο Γιώργος Ιβάνωφ παρά το ότι ήταν με χειροπέδες προσπάθησε και προς στιγμή πέτυχε να αποδράσει. Προσπάθησε όμως να ελευθερώσει και τους συγκρατούμενους του. Μια σφαίρα Γερμανού τον βρήκε και τον τραυμάτισε. Τους οδήγησαν στον τοίχο, όπου ο Ιβάνωφ, πριν δεχθεί τα πυρά φώναξε: «Ζήτω η Πολωνία, ζήτω η Ελλάδα». Ο τάφος του βρίσκεται στο 3ο κοιμητήριο Νίκαιας. Η επιτύμβια επιγραφή γράφει «Γεώργιος Ιβάνωφ, έπεσε υπέρ της ελευθερίας».

Στις 30 Μαρτίου 1945 η εξόριστη πολωνική κυβέρνηση στο Λονδίνο το τίμησε μετά θάνατον με τον Ανώτατο Πολεμικό Σταυρό.

Στις 5 Μαρτίου 1962 η Μεγάλη Βρετανία του απένειμε μετά θάνατον το πολεμικό μετάλλιο του Βασιλέως Γεωργίου ΣΤ΄.

Στις 25 Μαΐου 1976 η Ελληνική Πολιτεία δια χειρός του υπουργού Εθνικής Αμύνης Ευάγγελου Αβέρωφ - Τοσίτσα του απένειμε μετά θάνατον το ανώτατο πολεμικό παράσημο «Χρυσούν Αριστείον Ανδρείας».

Ο Γ.Σ. Ηρακλής Θεσσαλονίκης ονόμασε το κλειστό γήπεδό του «Ιβανώφειο», στην είσοδο του οποίου υπάρχει προτομή του. Από το 1953 καθιέρωσε ετήσιους Πανελλήνιους Κολυμβητικούς Αγώνες, τα «Ιβανώφεια».

Στις 30 Οκτωβρίου 1985 στις εκδηλώσεις για τα 40 χρόνια από την απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης έφτασε από την Πολωνία στρατιωτικό όχημα που μετέφερε τον ανδριάντα του Γεωργίου Ιβάνωφ. Ακολουθούσε πομπή ιδιωτικών αυτοκινήτων με 400 Πολωνούς που ήλθαν οδικώς. Ο ανδριάντας ήταν δώρο του πολωνικού λαού προς τον λαό της Θεσσαλονίκης. Τοποθετήθηκε στην Ξηροκρήνη Θεσσαλονίκης, στη συμβολή των οδών Λαγκαδά, Αγίου Δημητρίου και Νέστορος. Γειτονικός δρόμος ονομάστηκε «Οδός Γεωργίου Ιβάνωφ».

Τον Ιανουάριο του 2013, στα 70 χρόνια από την εκτέλεσή του, πραγματοποιήθηκαν πολλές εκδηλώσεις στην Ελλάδα και στην Πολωνία. Στην Αθήνα έφτασε πολωνικό κυβερνητικό αεροσκάφος πλήρες επισήμων, πολιτικών, στρατηγών και βετεράνων του πολέμου καθώς και πολωνικό στρατιωτικό άγημα. Τελετές έλαβαν χώρα στην Καισαριανή και στο κοιμητήριο Νίκαιας με επισήμους από την Πολωνία και την Μεγάλη Βρετανία. Απούσα ήταν η επίσημη Ελληνική Πολιτεία!

Ερχόμαστε πάλι στο γραμματόσημο που κυκλοφόρησαν τα Πολωνικά Ταχυδρομεία. Σωστό θα ήταν να είχε υπάρξει μία joint issue, κοινή έκδοση γραμματοσήμων Ελλάδος και Πολωνίας. Δεν ξέρω αν προτάθηκε ή αν απορρίφτηκε. Όμως το 2019, όταν η Πολωνία εόρταζε τα 100 χρόνια της ελευθερίας της από την ρωσική κυριαρχία και της επανίδρυσής της ως κράτος, πρότεινε σε διάφορες χώρες την έκδοση κοινού γραμματοσήμου (joint issue) για τα 100 χρόνια από την έναρξη των διπλωματικών σχέσεων.

Η πρόταση έγινε και στην Ελλάδα, τα ΕΛ.ΤΑ δέχθηκαν. Αντί όμως, όπως η Πολωνία, να εκδώσει ένα κανονικό γραμματόσημο, κυκλοφόρησαν ένα τευχίδιο με αυτοκόλλητα γραμματόσημα από αυτά που τα χαρακτηρίζει ως ειδικά και προσωπικά, που δεν φτάνουν ποτέ στα ταχυδρομικά γραφεία προς πώληση στις θυρίδες. Αυτό ήταν μία προσβλητική συμπεριφορά και θα μπορούσε να έχει γίνει και διπλωματικό επεισόδιο. Δυστυχώς, αυτό δείχνει μία έλλειψη φιλοτελικής και ταχυδρομικής παιδείας των διοικητικών στελεχών των ΕΛ.ΤΑ., του 2019 τουλάχιστον. Ελπίζουμε πως τα πράγματα θα αρχίσουν κάποια στιγμή να διορθώνονται. Βλέπετε, η ελπίδα πεθαίνει τελευταία.